

KERK IN MOKUM

BLAD VOOR KERK EN SAMENLEVING | PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM | JUNI 2020

'Ik doe belijdenis'

3

Afscheid Arend Driessen

7

Hart&ziel

'Ik geniet van de psalmen'

8

Onverwacht werd het al Pinksteren

'Vruchten van de Geest groeien tegen de verdrukking in, ook in Betondorp'

Margrietha Reinders is buurtdominee in Betondorp.

foto: Maartje Geels

Hoe komt het toch dat deze regels onophoudelijk door mijn hoofd zingen? *Zij die zaaiden in tranen zullen oogsten met gejuich...* Het is alsof die oeroude woorden uit psalm 126 mij toegeroepen worden uit oudtestamentische tijden: tijden van ballingschap, beklemming en heimwee.

Margrietha Reinders

Psalm 126 is een pelgrimslid voor mensen die niet weten of ze ooit nog zullen aankomen, een lied van verlangen, van de droom van een nieuwe toekomst tegen de harde feiten in. Het zingt van

de oogst, terwijl het zaad nog niet eens ontkiemd is. Daarom laat het mij niet los! Want het hoort bij Pinksteren, feest van de rijpe schoven en van Gods stem die klinkt in de woestijn. Die woestijn voel ik elke dag om mij heen, in onze door corona gedempte en terneergeslagen stad. In de eenzaamheid van de mensen, hun groeiende wanhoop om

een onzekere toekomst, hun verdriet en machteloosheid. Bedrijfjes die kapot gaan, een wankelende wereldeconomie, grote groepen hongerende mensen die ons aankijken vanuit hun kampen in de Middellandse Zee of de metropolen in India. De woestijn was er zomaar ineens, als een Egyptische plaag, alsof een grote hand al onze zekerheden wegvaagde. Alles waarin ons bestaan verankerd was, leek te verkrumelen.

Alles komt goed

Alles komt goed vertelt een klein bordje mij, in handgeschilderde letters, dat aan een lantaarnpaal in Betondorp is vastgeklemd bij het stoplicht waar ik elke dag

langsfiets. Iemand heeft het uitgezaagd, beschreven en vastgemaakt, zodat iedereen het lezen kan voordat hij oversteeft.

Johan Cruyff trapte er zijn eerste balletjes

Het klinkt als een Bijbelse profetie, die vol liefde probeert de voorbijgangers aan te moedigen om niet op te geven en het ge-

loof in de toekomst te blijven koesteren. *Zij die zaaiden in tranen zullen oogsten met gejuich...* het wordt Pinksteren!

Kabouterhuisjes

Betondorp ligt op een steenworp afstand van het oude Ajax-stadion De Meer. Het is een bijzondere woonwijk in een uithoek van Amsterdam. Johan Cruyff trapte er zijn eerste balletjes in de Akkerstraat, waar zijn vader en moeder een groentezaak hadden. Zijn rugnummer 14 hangt in het buurtcafé. Betondorp werd in de twintiger jaren als tuindorp gebouwd.

Lees verder op pagina 2

Pinksteren: wij staan in vuur en vlam

Het verhaal van Joël uit Pamfylië

Guido de Bruin

Ik ben Joël uit Pamfylië. Dit jaar mocht ik voor het eerst mee naar Jeruzalem voor het pinksterfeest. Ik had al veel gehoord over die grote, verre stad waar onze tempel staat. Nu zou ik die eindelijk met eigen ogen gaan zien.

Ik kijk mijn ogen uit als ik met mijn vader en moeder door de stad loop. Maar ik voel wel dat het onrustig is. Er zijn veel Romeinse soldaten op straat. Er schijnt vijftig dagen geleden iets heel raars te zijn gebeurd. Een zekere Jezus is toen vermoord. Hij was een oproerkraaier, een onruststoker, zeggen sommigen, maar volgens anderen had hij het alleen maar over liefde. Hij liet zien dat God van je houdt en dat je daar helemaal niets voor hoeft te doen. Hij gaf mensen hoop op een ander, beter leven. Zijn vrienden beweren zelfs dat hij niet dood is, maar leeft en dat willen ze aan iedereen vertellen. Maar dat geeft onrust, vindt het stadsbestuur, zeker nu het zo druk is met het pinksterfeest.

We lopen door een straatje op weg naar de tempel, als we ineens een enorme windvlaag voelen. De luiken van het huis waar we langs lopen, beginnen keihard te kleppen en plotseling stormt er een groepje mensen naar buiten. Ze lijken helemaal over de rooie.

We schrikken ons rot. Mijn vader wil ons meetrokken, weg van hier. Maar het lijkt wel alsof we naar dat groepje worden toegezogen. We kunnen niets anders doen dan hen volgen, zelfs mijn vader, die niets moet hebben van dingen die hij niet begrijpt.

Op een plein even verderop klimmen de mannen op een verhoging en beginnen te praten. Ze lijken in vuur en vlam te staan. Het zijn hele gewone mensen, ik tel er twaalf.

Er staan inmiddels een heleboel mensen op het

plein. Het lijkt wel alsof iedereen iets hoort dat voor hem of haar bestemd is. Mijn vader bijvoorbeeld, die altijd zegt: 'Het wordt nooit beter op deze wereld', heeft me net verteld dat hij hoorde en geloofde dat het anders kan, dat liefde het zal winnen van haat en alleen maar denken aan jezelf. Mijn moeder, die zo verdrietig en somber was omdat mijn oma pas is doodgegaan, zegt dat ze nu weer licht ziet.

Een paar mensen op het plein geloven er niks van. 'Het zijn dronkenlappen', roepen ze. 'Dat krijg je ervan als je te veel drinkt.'

Dan staat een van de mannen op, Petrus heet hij. Niks ervan. Dit krijg je ervan als mensen helemaal vol zijn van de Geest, de adem van God en van het verhaal van Jezus. Van Jezus die niet dood is, maar leeft, naar de hemel is gegaan en ons nu laat voelen dat zijn verhaal verdergaat, door ons. Dat is al voorspeld door de profeet Joël - hé, naar hem ben ik genoemd, denk ik in een flits - die heeft gezegd: 'God zal ons helemaal vullen met zijn Geest, en dan zullen oude mensen dromen en jonge mensen zullen het voor zich zien: een wereld waarin mensen voor elkaar zorgen en delen met elkaar.'

Als Petrus dat zegt, zie ik het inderdaad voor me: een wereld zoals God die bedoeld heeft. En ik ben de enige niet. Ook mijn vader en moeder weten het: hier willen we bij horen. We lopen naar Petrus toe en vragen hem: 'Wat moeten we doen?' Petrus zegt: 'Laat je dopen, dan worden ook jullie vol van het verhaal van Jezus.' Dat doen we, samen met wel drieduizend mensen. We delen samen brood en wijn. En we voelen: het is waar, dat verhaal van Jezus.

guidodebruin.net

Illustratie: Roel Ottow

Onverwacht werd het al Pinksteren in Betondorp

Vervolg van pagina 1

Hierbij werd voor het eerst beton gebruikt als bouw materiaal. De woningen kregen daardoor een revolutionair uiterlijk: strak en grijs, met een tuintje voor en achter. Ze waren bedoeld voor arbeidersgezinnen uit de overbevolkte en benauwde Jordaan, die in Betondorp in frisse kabouterhuisjes konden trekken. De wijk moest een volgens socialistische principes vormgegeven paradijs worden voor kansarme, hardwerkende mensen. Toch bleef er altijd iets troosteloos aan kleven. Gerard Reve, die er als kind woonde, omschrijft zijn herinneringen aan de buurt kernachtig: *Over de hele buurt, de huizen, tuinen, daken, straatjes, pleinen, heeft voor mij altijd een sfeer gehangen van onpeilbaar diepe, onontkoombare weemoed. Laat alle hoop varen, gij die hier opgroeit. Zo zou ik mijn gevoelens kunnen samenvatten.*

Menselijkheid en compassie bloeien

Nagenoeg een eeuw na het ontstaan van Betondorp hangt er nog steeds een sfeer die je als buitenstaander niet helemaal kunt doorgroen. Achter de schijnbare keurigheid en regelmaat van de rijtjeshuizen gaat iets van treurigheid en verborgen armoede schuil. De gemeente Amsterdam heeft Betondorp

uitgeroepen tot aandachtsgebied, omdat er naar verhouding veel mensen onder de armoedegrens wonen, eenzaam zijn en in sociaal isolement verkeren. Een hoog percentage van de bewoners is ouder dan 70 jaar. Op een klein buurtsupermarktje na is alle middenstand uit de buurt verdwenen, alleen twee buurtkroegjes zorgen voor wat gezelligheid. De straten zijn het domein van talloze honden die met hun baasjes over de stoep kuieren.

In dit stukje stadswaestijn valt veel te oogsten

Rollators hebben de plaats van kinderwagens ingenomen en hier en daar zijn de tuintjes woest doorgegroei, of worden gebruikt als parkeerplaats voor roestige fietsen en een kinderbadje. Aan deze plek gaan de privileges van de grote stad voorbij. En toch... in dit stukje

stadswaestijn valt veel te oogsten! Het is een plek waar allerlei vormen van luxe en cultuur of vanzelfsprekende weelde ontbreken, maar waar schatten van menselijkheid en compassie opbloeien als het erop aan komt.

Op café De Avonden, dat nu al zes weken dicht is, hangt een groot canvas doek met de tekst:

*Voor degene in een schuilhoek achter glas
Voor degene met de dichtbeslagen ramen
Voor degene die dacht dat hij alleen was:
Moet nu weten: wij zijn allemaal samen*

(Ramses Shaffy)

De oogst van samen

Allemaal samen: dat is de oogst van de maandenlange coronatijd in de stille straten van Betondorp. Waar alle vanzelfsprekendheden leken te stranden, gingen bewoners en buurtvrijwilligers uit andere bronnen putten: solidariteit en medeleven, vindingrijkheid en volharding. Mensen gingen voor elkaar koken, verjaardagen vieren op de stoep, samen koffiedrinken op het plein, bloemen uitdelen, kaarten sturen, plantjes poten, eten rondbrengen, elkaar troosten, naar

elkaar zwaaien en boodschappen doen. De wijkverpleging, thuiszorg, huisarts, buurtbeheerder, wijkagent, participatiemedewerker, maatschappelijk werker en het buurthuis gingen samenwerken om de sociale ondersteuning in de wijk overeind te houden. Zo werden onderlinge banden en begrip versterkt. Onverwacht werd het al Pinksteren, de vruchten van de Geest groeiden op onmogelijke plekken tegen de verdrukking in.

Pinksterkerk

In dit hele proces van het ontkiemen van nieuwe liefde voor de buurt, deed de buurtkerk volop mee. Die kerk is klein: een groepje geloofspioniers dat vanuit de moederkerk in de Watergraafsmeer zoekt naar nieuwe vormen van christelijke presentie in de buurt. Hun contacten ontstaan bij de bakker, op het pleintje bij de haringkar, in het buurthuis tijdens het koffie-uurtje, of in het café aan de toog, bij de leestafel en op straat, zittend op een bankje langs de weg. Vieringen vinden plaats in het Repaircafé, tussen de hamers, de beitels en kapotte apparaten. Zo wil de buurtkerk een vindplaats van troost, vriendschap en van Gods liefde voor mensen zijn. Ze heeft langzaam maar zeker haar

plek binnen de dorpsgemeenschap van Betondorp ingenomen, warm omarmd door mensen uit de wijk die haar missie steunen.

Vurig geloof

Kleine christelijke gemeenschappen kunnen een grote impact hebben op hun omgeving, gewoon door er te zijn, omziend naar mensen. Pinksteren betekent voor mij dan ook, dat de stadskerk van de toekomst een beweging wordt waarbinnen zij zich uitzaait naar onopgemerkte plekken als Betondorp, vanuit een geleefd en vurig vreugdevol geloof.

Ik hoop op deze Pinksterkerk!

*Toen de Heer het lot van Sion keerde,
was het alsof wij droomden.
Een lach vulde onze mond, onze tong
brak uit in gejuich.
Wie in tranen op weg gaat, dragend de
buidel met zaad,
zal thuiskomen met gejuich, dragend de
volle schoven.*

(Psalm 126:1 en 6)

Margrietha Reinders is buurtdominee bij pioniersgemeente Betondorp bloeit.

'Ik doe belijdenis'

'Ik wil iedereen laten weten dat ik een kind van God ben'

Iris Stekelenburg-van Halem

Mevrouw Ineke Dunharden (82) is lid van de Oranjekerk. Ze zou met Pasen belijdenis doen. Door het coronavirus kon dit helaas niet doorgaan. Maar ze vertelt graag over haar motivatie. Ze hoopt zodra het weer kan alsnog belijdenis te doen in de Oranjekerk, omringd door gemeenteleden. Want om dat online te doen via een digitale videoverbinding, dat lijkt haar helemaal niets.

'Ik kom uit Oost en ben in de Muiderkerk gedoopt toen ik acht was. Mijn moeder is in 1991 overleden. Ik kreeg haar Patria-beschuit-blik met daarin allerlei papieren die ze bewaard had. Vijf jaar geleden is mijn man overleden. Ik ben toen verhuisd naar een appartement in het Amstelhuis. Alle spullen gingen weer eens door mijn handen en in het bewaarblik vond ik mijn doopkaart. Achterop stond: Wilt u de zegen behouden, erken dan de waarheid. Dat zette mij aan het denken. Door belijdenis te doen, erken je je doop. Dat was er tot nu toe nooit van gekomen.'

Mevrouw Dunharden in haar scootmobiel: 'Ze noemen me het rode gevaar.'

Waarom heeft u besloten belijdenis te doen?

'In het Amstelhuis speelde iemand

prachtig piano. Zij speelde ook in de Oranjekerk en vroeg of ik kwam luisteren. Ik reed er in mijn rode scoot-

mobiel naartoe en werd er zo warm ontvangen, dat ik gebleven ben! Predikant van de Oranjekerk Wielie

Elhorst leidt daar gespreksgroepen over het geloof. Ik doe daar graag aan mee. Hij vroeg wie er belijdenis wilde doen. Ik hoefde er niet over na te denken en zei meteen dat ik dat wil. Ik wil iedereen laten weten dat ik een kind van God ben. Ik heb geen belijdeniscatechisatie gevolgd zoals dat vroeger ging.

Doopkaart in oud bewaarblik

Als voorbereiding heb ik een paar goede gesprekken gevoerd, ook met Jantine Heuvelink, de andere predikant van de Oranjekerk. Zij raakt mij in mijn ziel. Als zij de zegen uitspreekt, lopen de tranen over mijn wangen.'

'Het is wel jammer dat ik nu geen belijdenis kan doen, ik zit in blessuretijd. Maar ook in deze periode red ik me. Het Amstelhuis heeft een prachtige binnentuin. Daar ben ik graag en geniet volop van de natuur. Want ook daarin zie ik God.'

'Hij gaat altijd met me mee'

Els van Swol

Karlina Kremers (17) is eind-examenkandidaat aan het Callyceum en wil na haar examen Built Environment aan de Hogeschool van Amsterdam studeren. Zij is een van de belijdeniskandidaten van de Jeruzalemkerk. Een kring van vijf mensen die is geïntegreerd met de tweewekelijkse Verdiepingscursus, die is bedoeld voor iedereen die zich verder wil verdiepen in het christelijk geloof.

Bij de Verdiepingscursus wordt gebruik gemaakt van het boekje *Gewone catechismus: christelijk geloof in honderd vragen en antwoorden*. Karlina gaat er helemaal voor. Reden voor *Kerk en Mokum* om naar de betekenis van haar geloof te vragen.

Waarom heb je besloten belijdenis te doen?

Ik heb besloten om belijdenis te doen, omdat ik geloof in God. Hij gaat altijd met mij mee. Al ga je door een dal heen of sta je op de top van een berg, Hij zal er altijd voor me zijn. Iets dat ik persoonlijk in mijn leven ervaar.

Word je ook gedoopt of ben je al gedoopt?

Ik ben al gedoopt. Leuk is om te zeggen dat dit ook in de Jeruzalemkerk was. Alleen door een andere predikant.

Bij wie heb je belijdeniscatechisatie gedaan?

Bij dominee Saly, sinds bijna een jaar predikant van de Jeruzalemkerk.

Welke Bijbeltekst spreekt je aan en waarom?

Een tekst die me aanspreekt is Spreuken 3: 5-6:

Vertrouw op de HEER met heel je hart, steun niet op eigen inzicht.

Denk aan hem bij alles wat je doet, dan baant hij voor jou de weg.

Waarom?

Het is soms gemakkelijk beslissingen te nemen en de regie in eigen handen te hebben. Maar als je alles in Gods hand legt, mag je erop vertrouwen dat alles goed komt en Hij je zal helpen.

Wat inspireert je nog meer in het leven?

Muziek inspireert me. Ik vind de lofzang een belangrijk deel van het christen-zijn. En bidden, om dank te zeggen voor wat Hij voor me doet.

De belijdenisdienst staat gepland voor zondag 14 juni a.s. Maar of en zo ja, hoe dit doorgaat, is nog niet bekend.

Karlina Kremers: 'Ik heb besloten om belijdenis te doen omdat ik geloof in God.'

A Rocha, Rots in de branding

Wat betekent het als christenen zorg te willen dragen voor de aarde?

Janneke Donkerlo

Embert Messelink verbaasde zich wel eens over het gebrek aan aandacht voor de natuur in kerken. Nadat hij met de christelijke natuurorganisatie A Rocha in aanraking was gekomen, besloot hij Theologie te gaan studeren. Binnenkort preekt hij in de Jeruzalemkerk over de relatie God, mens en natuur. *Corona volente.*

Als journalist bij de EO was Embert Messelink (48) altijd al fervent natuurliefhebber. Bij de vogelwerkgroep waar hij lid van was, trof hij vooral niet-kerkelijke geestverwanten. 'Bij christenen is natuurbehoud helaas nog vaak een ondergeschoven kindje', aldus Messelink. 'De kerk houdt zich meer bezig met het heil van mensen dan met het verdwijnen van de weidevogels, om maar wat te noemen. Maar God heeft alles met liefde gemaakt. Ook de natuur. Geloof en natuurbehoud horen voor mij onlosmakelijk bij elkaar.'

De Rots

Begin deze eeuw las Messelink een artikel in het *Nederlands Dagblad* over A Rocha (spreek uit: A Roshja). A Rocha is Portugees en betekent: De Rots. Deze christelijke organisatie ontstond in de jaren tachtig in de Algarve op initiatief van een Engelse predikant en groeide uit tot een wereldwijde beweging in meer dan twintig landen. Met mensen die vanuit hun geloof zorg willen dragen voor de hele schepping. Na een A Rocha-maand in Zuid-Frankrijk met zijn gezin, nam Messelink het initiatief voor de oprichting van A Rocha Nederland, samen met onder andere de inmiddels overleden Martine Vonk. Messelink vertrok bij de EO,

Een van de activiteiten van A Rocha: hooien met kinderen.

werd parttime directeur van A Rocha en studeert daarnaast Theologie in Kampen.

Genieten van 'genoeg'

Zo'n zesmaal per jaar krijgt Messelink een uitnodiging om een dienst rond geloof en natuur te verzorgen. Centraal daarbij staat de vraag: Wat betekent het als we als christenen zorg willen dragen voor de aarde? Wat is een christelijke visie op het klimaat? Messelink: 'In mijn preken haal ik graag psalm 104 aan, het loflied van David op heel de

schepping. Daarmee wil ik mensen laten nadenken over hoe wij met de wereld omgaan, hoe wij ook kunnen genieten van "genoeg". Wat dat betreft leven we nu door het coronavirus in een boeiende tijd. Wat doet het met je als je niet meer de hele wereld over kunt vliegen voor wintersport, een vakantie naar Thailand en ook nog eens een weekendje naar New York? Pakken we straks gewoon de draad weer op, of zal er echt iets veranderen in de manier waarop we met elkaar en met de schepping omgaan?'

In tegenstelling tot leden van niet-christelijke natuurorganisaties waar hij veel doemdenken beluistert, heeft Messelink een christelijk perspectief. 'Ik onderschrijf wetenschappelijke inzichten, maar geloof tegelijkertijd dat de toekomst van de aarde in Gods handen ligt. Wij staan dan wel aan het hoofd van Zijn schepping. Maar uiteindelijk zal God zelf hemel en aarde vernieuwen en herstellen wat goed is. Zelfs als grote issues niet ten goede keren, ben ik daarom niet somber, maar blijf blij en hoopvol.'

Pakken we straks gewoon de draad weer op?

Groen Geloven

Naast reflectie en bezinning maakt A Rocha zich ook sterk voor praktisch natuurbeheer. Zo heeft A Rocha Zwolle het initiatief genomen om met burgers, een veehouder en Rijkswaterstaat de IJsselse uiterwaarden te beheren op een manier dat zeldzame vogels terug kunnen keren. Verder doet A Rocha Nederland mee met de jaarlijkse World Clean-up Day, verzorgt ze een werkweek op landgoed De Slangenburg en organiseert eens in de twee jaar - samen met een aantal andere organisaties - het event Groen Geloven. Messelink: 'Ook niet-kerkelijke mensen zijn welkom bij onze activiteiten. Want het gaat ons primair om natuurbeheer. Soms komt het gesprek op geloven, maar niet op een evangeliserende manier. We zijn gewoon open over wie we zijn en wat we geloven.'

De voorgenomen overdenking in de Jeruzalemkerk gaat via Zoom plaatsvinden, zie jeruzalemkerk.nl. Meer informatie over A Rocha en de prijswinnende preek van Messelink 'Wij zijn God niet' uit 2019 leest u op arocha.nl

'Daar doe ik het voor'

Tienerwerkers van de Protestantse Kerk Amsterdam

Iris Stekelenburg-van Halem

Bij de Protestantse Kerk Amsterdam werken zo'n 15 tienerwerkers als student-trainee voor 10 uur per week, drie jaar lang. Dit is een betaalde bijbaan naast hun studie. Een keer per maand wordt een trainingsdag voor hen georganiseerd, die min of meer verplicht is. We maken kennis met tienerwerkers Geke van Vliet en Chamaya Oppewal.

keken hoe de interactie tussen ons was. Ik werd aangenomen.

Mijn tiengroep bestaat uit zeven jongeren tussen de 10 en 16 jaar. We komen om de week tijdens de kerkdienst op zondagmorgen bij elkaar. We kunnen terecht in de Koffieschenkerij, een koffietentje in de Oude Kerk waar op dat moment ook toeristen komen of we zoeken een plekje in het kerkgebouw. Ik vertel een verhaal, daarna doen we een kwis, spel of creatieve werkvorm. Het is een hechte groep, bijna iedereen is er altijd. De jongeren komen ook met vragen, bijvoorbeeld: Waar-

om zijn er zoveel kerkgenootschappen? Ik bedenk dan hoe ik hier op een heldere, maar ook leuke manier antwoord op ga geven of er een thema van maak.

Skype en gifjes

Nu we niet bij elkaar kunnen komen door de coronamaatregelen, ontmoeten we elkaar via de computer op Skype. Ik lees voor uit de Groeibijbel en daarna doen we een werkvorm die digitaal goed te doen is. We gebruiken bijvoorbeeld 'gifjes' (grappige bewegende plaatjes van internet, red.) om ons godsbeeld te omschrijven, het beeld dat je van God hebt. Met Palmzonden hebben we allemaal een stukje van het kruis getekend en dat voor de camera gehouden. Er ontstond een mooi geheel. We hebben ook een groepsapp. Hierin peil ik soms of een idee aanslaat dat ik heb voor een activiteit. Er komt dan vaak een "ja" en na afloop de reactie "Was leuk". Daar doe ik het voor!

Chamaya Oppewal is tienerwerker voor De Ark en Bethelkerk

Chamaya Oppewal (21) is sinds december vorig jaar tienerwerker voor De Ark en Bethelkerk in Noord, naast haar studie psychologie in Utrecht.

'Normaal gesproken komen we om de week op zondag bij elkaar van 16.00 uur tot 20.00 uur. De ene keer in De Ark, de andere keer in de Bethelkerk. We zijn meestal met zijn zevenen. De jongste deelnemer zit in groep 8 van de basisschool, de oudste is bijna 20. Een groot leeftijdsverschil dus. We proberen het voor iedereen boeiend te houden. De jongsten vragen gelukkig om uitleg als ze iets niet snappen. De oudsten nemen het op de koop toe als het soms iets te eenvoudig is.

Het gaat hen vooral om het samen zijn. We doen een spel of kijken een documentaire. Bijvoorbeeld over 75 jaar bevrijding als we het over het thema vrijheid hebben. Daarna eten we met zijn allen. De leiding doet boodschappen. We overleggen lang niet altijd met de jongeren wat we eten, want dan komen we er niet uit. We verdelen de taken, de ene dekt de tafel, de ander ruimt af. Het is ideaal dat beide kerkgebouwen een volwaardige keuken hebben.

Stedelijke activiteiten

We doen ook mee aan de stedelijke activiteiten die de Protestantse Kerk Amsterdam eens per twee maanden voor tieners organiseert. Het was mooi

te zien hoe onze groep uit Noord wou winnen en samenwerkte als één geheel bij een spel. Daar geniet ik van. Maar nu is het allemaal anders en kunnen we niet bij elkaar komen door het coronavirus. We hebben daarom elke week online contact via Zoom. We kletsen wat en doen een spelletje, zoals Galgje. Simpel, maar leuk.

Ze hebben een filmpje gemaakt over hun leven in coronatijd om te vertonen in de online ochtenddienst. Zo blijven ook jongeren nu betrokken bij de kerk.'

protestantsamsterdam.nl/jong

75 jaar bevrijding

Amsterdamse kerken in de oorlog

Dit jaar herdenken we dat het 75 jaar geleden is dat Nederland werd bevrijd. Welke rol speelden enkele van onze (voormalige) wijkkerken in en net na de Tweede Wereldoorlog? Dat leest u hier.

Nationale dankdienst in Nieuwe Kerk

Hanna van Dorssen

Op 9 mei 1945 hield dominee K.H. Miskotte een preek tijdens de nationale dankdienst in de Nieuwe Kerk. Met als titel Gods vijanden vergaan.

Miskotte sprak bewust niet over 'onze vijand'. Alleen vaderlandsliefde kon de motivatie niet zijn van een dankdienst. 'Den vaderland getrouwe' waren de Duitse soldaten ook. Het nationaalsocialisme was 'Gods vijand' omdat het Gods volk wilde uitmoorden. Het volk van de Tora. De vijf boeken waarin alles staat waar de God van Israël voor staat, gerechtigheid en naastenliefde. Het nationaalsocialisme was Gods vijand omdat het zich keerde tegen de Tora. Omdat het alles wat anders en weerloos is, kapot maakte. Omdat het uit ging van het recht van de sterkste.

Het woord van gerechtigheid en liefde was in de meidagen van 1945 sterker gebleken dan de grootste doodsmacht. Gods vijanden vergaan. Die regel keert terug in een lied van Ad den Besten uit het Liedboek (709). *Nooit lichter ving de lente aan dan toen uw hand ons volk bevrijdde. Hoe hebben we in dat schoon getijde verheugd maar huiverend verstaan: Gods vijanden vergaan.* Confronterend zijn de volgende verzen waarin staat dat die vijand niet alleen van buiten komt. *O God, wat zijn wij dwaas geweest, dat we aan de vrijheid zo gewenden, dat wij de vijand niet herkenden, in opstand tegen U het meest, in eigen hart en geest.*

Koster Sieberen van der Baan van de Keizersgrachtkerk

Els van Swol

Zonder het te weten, hebben veel mensen in de voormalige kosterwoning van de Keizersgrachtkerk gezeten. Dat is nu namelijk de Tuinzaal, waar veel activiteiten plaatsvinden. Wat er in de Tweede Wereldoorlog met de koster is gebeurd, kun je weten als je bij binnenkomst de plaquette aan de voorgevel hebt gelezen.

Daarop staat in sierlijke schrijffletters te lezen dat in de nacht van 12 september 1944 het onschuldig bloed werd vergoten van dominee Taeke Ferwerda en dat koster Sieberen van der Baan de heldendood stierf. De vraag is: wat gebeurde er in de Keizersgrachtkerk in september 1944? Aan wie kunnen we dat beter vragen dan aan Peter Dillingh, beleidsmedewerker bij de CDA Tweede Kamerfractie. In *Kerk in de Stad* (KidS), het gemeenteblad van de Keizersgrachtkerkgemeente, schrijft hij regelmatig over de geschiedenis van de Keizersgrachtkerk.

Verspreider bij de Trouw-groep

De gebeurtenissen in de Keizersgrachtkerk hadden alles te maken met Dolle Dinsdag, 5 september 1944. Het gonsde van de geruchten: de bevrijding was ophanden! Op 3 september hadden de geallieerden Brussel bevrijd, op 4 september Antwerpen. Duitsers en NSB'ers sloegen op de vlucht. Mensen liepen uit om de bevrijders te verwelkomen. Maar de bevrijders kwamen niet.

foto: Marlies van Doorn

Gedenksteen in de muur van de Keizersgrachtkerk in de Kerkstraat. Aan de voorkant van de kerk is nog een gedenksteen met iets uitgebreidere tekst.

In de Keizersgrachtkerk en het gebouw in de Kerkstraat kwamen mensen bij elkaar van *Trouw*, dat toen een illegale krant was. Sieberen van der Baan hoorde als verspreider bij de *Trouw*-groep. Op vrijdag 8 september stonden de Duitsers op de stoep. Ze keerden de kerk en de kosterwoning ondersteboven, maar ze vonden geen belastend materiaal. Toen kregen ze in de gaten dat het gebouw in de Kerkstraat ook bij het complex hoorde. Daar vonden ze wapens en papieren van het verzet. Koster Van der Baan werd gearresteerd.

In de nacht van 12 september brachten de Duitsers de koster naar de Kerkstraat. Daar schoten ze hem dood. Ook ds. Taeke Ferwerda, de oudste predikant van de Gereformeerde Kerk in Amsterdam, die met het verzet niets te maken had, werd daar doodgeschoten. Het feest van Dolle Dinsdag werd in bloed gesmoord. De Duitsers waren nog lang niet verslagen. De terreur werd grimmiger. Een sobere gedenksteen in de muur van Kerkstraat 109-111 herinnert aan die donkere nacht

Predikant Jan Koopmans van de Noorderkerk

Johan Visser

'Kan een held Jan Koopmans heten, calvinist zijn, dominee nog wel? Kan een held onbekend zijn, zelfs vergeten, moet een held niet flirten met de hel?' zingt Freek de Jonge in zijn lied over de atypische verzetsheld Jan Koopmans.

Dominee Koopmans, die van 1941 tot zijn tragische dood in 1945 in Amsterdam werkte, had inderdaad niet het aura van een held, maar wel de moed en het geloof om te spreken en te handelen in zware tijden.

Koopmans' bekendste verzetsdaad is het illegale pamflet *Bijna te laat*, waarin hij oproept tot publiek verzet tegen de eerste anti-Joodse maatregelen van de bezetter. Hij zag in het najaar van 1940 scherper dan de meeste Nederlanders wat het lot van de Joden zou zijn: 'Zij gaan eruit en ze gaan eraan.' Later zette hij zich in voor christen-Joden, die eerst door de bezetter werden vrijgesteld van deportatie, al had hij er weinig vertrouwen in dat de Nazi's hen zouden sparen. Als deze taak in 1943

Jan Koopmans zag scherper dan de meeste Nederlanders wat het lot van de Joden zou zijn.

afloopt, wordt Koopmans predikant van de Noorderkerk.

In de Noorderkerk gaat Koopmans met overgave aan de slag in de gemeente en onder de mensen in de Jordaan. In een aantal preken over psalm 119 proef je de teleurstelling en pijn over de verdeeldheid en halfslachtigheid van de kerk in het verzet tegen de Jodenvervolgning.

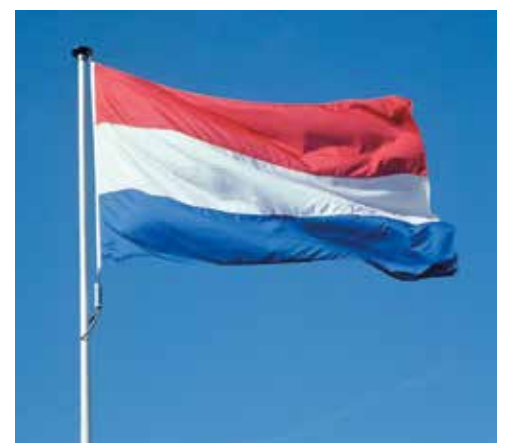
Halfslachtigheid van de kerk in het verzet

Hij is scherp, maar ook over zichzelf. Hier spreekt niet de held die precies helder heeft wat er in de praktijk goed is. Hij is pastor onder de mensen en ziet ook de armoede en nood als de hongerwinter komt. Hij probeert van alles te regelen. In januari 1945 eindigt hij een preek over de wonderbare spijziging heel praktisch: 'Er zijn er onder ons, die niets te missen hebben, omdat ze niets hebben. Maar er zijn er ook (en wellicht meer), die nog kunnen delen - al zal het een zwaar offer betekenen.

Morgenochtend spreekuur - wie even kan, moet mij helpen! Wij zijn aan het eind van onze mogelijkheden. Wie wil een kind te eten hebben? Kom u opgeven. Wie wil voor 'n paar oude mensen zorgen? Zeg het.'

Het is goed om deze gewone held, die sprak en handelde vanuit zijn geloof, 75 jaar na zijn dood te gedenken - ook door in onze tijd zijn geloof en daden na te volgen.

Johan Visser is predikant van de Noorderkerk

Passende toekomst Willem de Zwijgerkerk

Kerkgebouw krijgt multifunctionele rol

Harmen Brethouwer

De Willem de Zwijgerkerk en de naastgelegen pastorie in Amsterdam-Zuid staan voor een grote verbouwing. Een ambitieus masterplan moet ervoor zorgen dat het kerkgebouw straks bruist.

*De toren had de tijd verdeeld
over de vier streken van de wind.
Er was met de tijd gespeeld
door een uitgelaten kind.*

Dit gedicht ontving kerkrentmeester Gerrit Visser van een buurtbewoner. Samen met een bedankje voor de reparaties aan de klokkentoren. Die waren nodig omdat de verlichting het niet goed deed. Bovendien hield de klok aan de noordzijde er een andere tijd op na dan de andere drie. Het bedankje illustreert volgens Visser hoe geliefd het kerkgebouw is bij buurtbewoners. 'Kerklid willen ze meestal niet worden, maar ze zien wel graag dat het gebouw overeind blijft en dat de functie niet te veel verandert.'

Betekenisvol en levendig

Hun toekomstwens voor het gebouw sluit aan op die van de kerkenraad van de Willem de Zwijgerkerk. Die stelde vorig jaar vast dat de huidige situatie op de lange termijn financieel niet houdbaar is. De gemeente maakt een vergrijzing door en dunt uit. Er moest een masterplan komen dat rekening houdt met een tijd waarin de gemeente in de huidige vorm er niet meer is. Tegelijk moet het de kerk opnieuw uitvinden als betekenisvolle, levendige plek.

Dat past in het streven van de Protestantse Kerk Amsterdam om panden niet zomaar af te stoten. Pastor Martin de Jong begeleidt de uitvoering van het plan. 'De kerkenraad gaf aan dat er moge-

Stilleven op paaszondagavond in de Willem de Zwijgerkerk.

lijkheden zijn voor het kerkgebouw en de pastorie eraan. Ook op diaconaal gebied zijn er kansen.' Een klankbordgroep met kerkleden denkt mee over het proces. 'Zij zorgen dat we de juiste vragen blijven stellen.'

Volgens De Jong is de uitvoering van het plan behoorlijk ingewikkeld. Allereerst omdat het een flinke verbouwing en dito investering vereist. 'Daarnaast onderzoeken we hoe het kerkgebouw geëxploiteerd kan worden. Mogelijk wordt de helft straks verhuurd als kantoorruimte, een sociale onderneming, een Huis van de Wijk, om wat voorbeelden te noemen.'

Niet alles verandert

Het liefst zien de plannenmakers een creatieve, kerkelijke invulling voor de andere helft. Die kan een andere vorm krijgen dan een 'traditionele' kerkgemeente. Een bijzonder aspect van het plan is de komst van een leefgemeenschap in de te verbouwen pastorie. De Jong: 'We zien een woongroep voor ons waar veel energie uit voortkomt. Zij organiseren activiteiten in het kerkgebouw en nodigen buurtgenoten uit om mee te doen.'

Zeker is dat de zondagse erediensten blijven plaatsvinden zolang er kerkleden zijn. De Jong: 'Waar we ook voor kiezen, voor hen moet goede

zorg blijven. Zij droegen jarenlang bij aan wat er is.' Ook het voortbestaan van het pastoraat en het diaconale centrum zijn in het plan vastgelegd. Het gebouw krijgt zo een multifunctionele rol.

Leefgemeenschap in de pastorie

Waardige oplossing

Visser: 'De kerk is cultuurerfgoed, een monument gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School. We zoeken daarom een passende en waardige oplossing. Een architect kijkt momenteel naar de opties. Hij is heel betrokken en zorgt dat de zondagse liturgie door kan blijven gaan tijdens de verbouwing. De kerk gaat dus niet jarenlang dicht.'

Een precies moment van oplevering durven Visser en De Jong nog niet te noemen. Maar over twee, tweeënhalve jaar zou het masterplan werkelijkheid kunnen zijn. 'Vanaf dan geeft het plan zichzelf vorm, met de juiste sturing', zegt De Jong. 'Zo blijven we kerkelijk aanwezig in Amsterdam Zuid, ook als de kerkgemeente in zijn huidige vorm niet meer actief zou zijn.'

Schoonheid

Kerkrentmeester Visser spreekt regelmatig oudere kerkleden. 'Tot mijn vreugde zijn ze verre van negatief over onze plannen. "Als ik er niet meer ben, moet die kerk wel blijven", zeggen ze. En ook: "Ik vind alles best, zolang ik er maar vanuit begraven mag worden!" De toekomst van de kerk gaat ook mij aan het hart. Dit gaat over schoonheid, net als het Evangelie. Schoonheid is in deze tijd extra belangrijk, ook vanuit missionair oogpunt. Met mooie activiteiten in een aansprekend gebouw bereiken we straks de hele buurt.'

Keizersgrachtkerk over vijftig jaar

Nadenken over toekomst met waarderende gemeenteopbouw

Janneke Donkerlo

Net als veel kerken in Amsterdam kampt ook de Keizersgrachtkerk met vergrijzing. Jongeren zijn er wel, maar hoe blijft het aantrekkelijk voor ze? Met het model van waarderende gemeenteopbouw denkt jongerenwerker Robert Jan Nijland samen met gemeenteleden concreet na over de toekomst. 'Het heeft me verrast hoe enthousiast mensen ervan worden.'

Sinds de jaren zeventig geeft de Keizersgrachtkerk op bijzondere wijze vorm aan kerk-zijn. De gemeenteleden bereiden zelf themadiensten voor. Aan een serie van drie diensten per thema gaat telkens maanden van werk vooraf. Maar door de vergrijzing zijn steeds minder betrokken leden te porren om dit intensieve traject te doorlopen. De kerk telt intussen

dertig jongeren, waarvan tien hebben aangegeven dat ze in de kerk oud willen worden. Maar hoe? Wat maakt de kerk ook voor hen - duurzaam - een waardevolle plek?

Afgekeken uit bedrijfsleven

Robert Jan Nijland (32) is jongerenwerker bij de Keizersgrachtkerk. Daarnaast studeert hij Theologie. Als afstudeerproject heeft hij gekozen voor een traject van waarderende gemeenteopbouw. Het 'waarderende' slaat op het feit dat niet de kerkenraad aan het roer staat van interne veranderingen, maar de gemeenteleden en de wijkraad. Nijland is enthousiast over het model, afgekeken uit het bedrijfsleven. 'Jan Hendriks heeft met zijn boek *Goede wijn. Waarderende gemeenteopbouw* het model toepasbaar gemaakt voor kerken. Waarderende gemeenteopbouw gaat uit van de creativiteit van de leden van onderop. Met een kernteam van drie jongeren en drie anderen begeleid ik het proces.'

Bloefactoren

Dit proces bestaat uit verschillende fasen. 'In januari 2019 hebben we om te

beginnen drie avonden belegd, telkens voor dertig mensen. Iedereen die zich betrokken voelde bij de kerk (ook van buiten de stad) was uitgenodigd om het

Creativiteit van onderop

moment concreet te beschrijven waarop hij of zij dacht: "Dit is mijn kerk, hier wil ik bij horen!" Zelfs mensen die ooit afscheid namen van de kerk nodigden we uit om mee te praten; wat maakte dat zij afhaakten, wat zegt dat over hun verlangen toen en hoe kan dat verlangen alsnog invulling krijgen? Onze taak was om de mensen niet uitgebreid stil te laten staan bij oud zeer, maar om de verlangens en de succesverhalen te delen. In geuren en kleuren. Als het proces vastliep, bijvoorbeeld als iemand een negatief punt bleef benoemen, vroegen we naar het verlangen achter dat wat

niet goed was gegaan. Wat had je graag gezien? Dat leverde uiteindelijk veel verrassende verhalen op. Deze verhalen hebben we vervolgens geordend in 88 'bloefactoren'.

Zeven punten

'Daarna lieten we telkens twintig mensen in kleine groepjes de bloefactoren analytisch tegen het licht houden. Waar zat overlap, welke bloefactoren zeiden in wezen hetzelfde en hoe konden ze geherformuleerd worden? Dat resulteerde in een lijst van 33 punten. Uiteindelijk willen we uitkomen op zeven punten. Welke zijn echt onmisbaar? Daar mag iedereen dan op stemmen: zeven stemmen per persoon. Dat kan ook betekenen zeven stemmen op één bloefactor. Het getal zeven is praktisch werkbaar gebleken en bovendien is het een Bijbels getal, het symboliseert heelheid. Door de coronacrisis is deze bijeenkomst uitgesteld.'

Concrete invulling

Vervolgens zal de kerngroep zeven groepen met gemeenteleden begeleiden bij het formuleren van een aantal

stellingen per bloefactor. Want wat heb je aan het onderkennen van de prachtige vergezichten als er geen concrete invulling aan gegeven wordt? Nijland: 'Het uitgangspunt hierbij is de vraag: stel dat alle tijd en geld gaat naar deze zeven punten, hoe zal men dan over vijftig jaar schrijven over de Keizersgrachtkerk?'

In de een na laatste fase gaan we afspraken maken. Wat is er nodig? Wie is daar verantwoordelijk voor? Hoeveel geld besteden we eraan? Tot slot zullen we aansturen op bindende afspraken. Het hele proces willen we afsluiten met een ritueel, bijvoorbeeld door er een speciale kerkdienst aan te wijden.'

Het spannendst is dit proces misschien wel voor de kerkenraad, aldus Nijland. 'Tijdens een weekend hebben we met de kerkenraad de methode proefgedraaid. Hierdoor zijn ook zij enthousiast geworden.'

Meer weten over waarderende gemeenteopbouw? Kijk op: www.leren-waarderen.nl/over-waarderende-gemeenteopbouw/

'Samenwerken met mensen van goede wil'

Arend Driessen hielp diaconale projecten groeien en bloeien

Arend Driessen neemt afscheid van de Protestantse Diaconie Amsterdam.

foto: Marloes van Doorn

Harmen Brethouwer

Er veranderde veel in de 25 jaar dat Arend Driessen voor de Protestantse Diaconie Amsterdam werkte. Zijn liefde voor het diaconale werk bleef onverminderd groot. Ook nu hij vertrekt.

Hij is een bekende verschijning tijdens repetities van daklozenkoor De Straatlinkers, samen met zijn accordeon. Dat is niet alleen omdat hij geniet van de leuke ontmoetingen, zegt Driessen. 'Door het regelmatige contact zijn de koorleden voor mij geen mensen die ik help, maar een soort familieleden.' Deze houding typeert de Diaconie en haar projecten, waarmee ze ondersteuning biedt aan dak- en thuislozen, ongedocumenteerden en mensen die eenzaam zijn of in armoede leven. Als coördinator stond Driessen projecten bij met raad en daad.

Vormende studietijd

Driessen koos bewust voor het diaconale werk. Inspirerende gesprekken tijdens zijn studie Theologie in Kampen vormden de aanzet. Jonge mensen uit de zwarte Nederlandse Gereformeerde Kerk (NGK) in Afrika kwamen naar Nederland om te promoveren. Het waren de hoogtijdagen van de apartheid. 'De NGK in Zuid-Afrika steunde het apartheidstelsel', zegt Driessen. 'Tegelijk kwam er uit dezelfde protestantse traditie verzet op gang. Dat zette de zaak op scherp. Een heel boeiende tijd.'

Zijn Zuid-Afrikaanse medestudenten daagden Driessen uit om na te denken over de relevantie van de kerk en theologie in Nederland. 'Wat hebben mensen er concreet aan in hun leven? Wat is de maatschappelijke taak van de kerk? Hoe kan ik daaraan bijdragen met mijn studie?', somt Driessen zijn vragen van destijds op. De antwoorden vond hij in het diaconaat. Hoewel Driessen na zijn studie twee jaar als pastor in een gemeente werk-

te, kwam hij al snel bij de Rotterdamse Diaconie terecht. Midden jaren negentig werd Amsterdam zijn standplaats.

Ondersteuning wijkdiaconieën

'We zaten 25 jaar geleden in een kantoorpand vlak bij het Vondelpark', zegt hij. 'De Diaconie zag zich toen vooral als ondersteuner van de Amsterdamse wijkdiaconieën. Die deden - en doen - veel aan individuele hulpverlening. Daarnaast dachten we na over wat onze overkoepelende, stedelijke taak kon zijn.' Uit die zoektocht volgden de eerste projecten met dak- en thuislozen, naast het al bestaande spreekuur voor uitgeprocedeerde vluchtelingen. Deze en andere Amsterdammers die een steuntje in de rug konden gebruiken, wisten de Diaconie te vinden. Net als in de eeuwen ervoor.

Hoe kunnen we met elkaar het leven op straat vieren?

Nieuw perspectief

Er stond echter een grote verandering voor de deur. Na de sluiting van de verzorgingshuizen van het Amstelhoven-complex betrok de Diaconie in 2006 het vrijgekomen Corvershof. De verhuizing gaf letterlijk en figuurlijk een ander perspectief. 'Die gebeurtenis was heel bepalend voor de koers van de Diaconie', zegt Driessen. 'Nu zitten we met allerlei organisaties in hetzelfde gebouw. Er is een vliegwielt ontstaan, waarbij uit bestaande samenwerkingsprojecten weer nieuwe projecten voortkomen. Het een versterkt het ander. Dat geeft een enorme dynamiek.'

Driessen dacht mee over hoe projecten konden bijdragen aan de missie van de Diaconie en hij hielp ze groeien totdat ze volwassen waren. Want de insteek is om projecten uiteindelijk te verzelf-

standigen of over te dragen. Driessen noemt een voorbeeld: 'Begin deze eeuw zetten kleine diaconale organisaties inloophuizen op waar dak- en thuislozen de dag konden doorbrengen. De gemeente, die er rond die tijd ook aandacht voor kreeg, vond eerst nog dat we het de doelgroep te makkelijk maakten. "Het wordt veel te fijn op straat met al die opvang!" Begeleid door de Diaconie werkten de inloophuizen steeds meer samen, om uiteindelijk op te gaan in De Regenboog Groep. Nog steeds zijn het hele belangrijke plekken voor dak- en thuislozen.'

Een ander voorbeeld is Samenwonen = Samenleven. Wat begon als een klein experiment in Bos en Lommer, groeide uit tot een groot en actief project dat nu op eigen benen staat. Kerken en moskeeën kenen samen wat ze, geïnspireerd door de eigen geloofsbronnen, konden betekenen voor de wijk. Ook het Straatpastoraat startte bescheiden. Driessen: 'Het begon met een vraag van een dak- en thuisloze: "Wat gebeurt er met ons als we ziek worden of overlijden en niemand naar ons omkijkt?" Die vraag bleek ook bij anderen te leven, dus organiseerden we lunchbijeenkomsten. Daar merkte iemand op dat er heel veel ellende is op straat. "Ja", reageerde een ander, "maar er is ook heel veel leven!" Dat werd ons uitgangspunt. Hoe kunnen we met elkaar het leven op straat vieren, vasthouden, bevestigen?'

Persoonlijk in crisistijd

'Het netwerk van de kerk is mondiaal, zo groot als de wereld. Tegelijk is het netwerk van de Diaconie zo klein als een struik in het park', zegt Driessen. 'Door de coronacrisis kunnen we mensen niet meer bij elkaar brengen, maar we weten nog steeds waar ze zijn. We houden telefonisch contact met degenen die nu bijzonder in de problemen komen. Samen met *Serve the City* bezorgen we zo nodig boodschappen bij hen thuis. En onze straatpastor Hanna Wapenaar gaat op haar bakfiets de stad in om de situatie te peilen. In deze crisistijd betaalt onze directe, persoonlijke benadering zich uit.' De Diaconie blijft ondertussen naar andere creatieve oplossingen zoeken. Zoals voor het Wereld-

huis, dat halverwege maart tijdelijk moest sluiten. Samen met De Regenboog Groep werd in allerijl een meer geschikte, want ruimere, locatie in Noord geopend.

Grote uitdaging

De coronacrisis maakt een feestelijk afscheid van Driessen voorlopig onmogelijk. Hij had wel iets gevoeld voor een moment tijdens een festival, zoals het Valentijnsfeest, dat vorig jaar in het Corvershof plaatsvond. 'Dat was georganiseerd voor iedereen die iets met de Diaconie heeft. Er kwamen zo'n vierhonderd mensen op af, ik zag veel nieuwe gezichten. Dat lijkt me mooi: een afscheid met niet alleen mijn collega's, maar ook iedereen eromheen, onze hele familie.'

Mocht hij nog een afscheidsspeech houden, dan zou hij ingaan op de grote uitdaging waar de Diaconie voor staat. 'De traditionele structuur, met diakenen die een wijkdiaconie vormen, kalft af. We zoeken daarom naar nieuwe vormen. Tijdens het Valentijnsfeest zag ik dat er nog steeds beweging en energie in overvloed is. Die moeten we in een duurzame vorm vasthouden.' Dat doet de Diaconie met haar projecten, maar ook met het wijk-opbouwwerk in de Amsterdamse stadsdelen. 'We willen in de wijken samenwerken met alle mensen van goede wil, van binnen en buiten de kerk, in de hoop dat daaruit een nieuwe diaconale presentie in de stad groeit.'

Open blik

De toekomst moet nog ingekleurd worden. Ook voor Driessen zelf, die nog niet weet wat hij hierna gaat doen. 'Maar mijn werk leerde mij: Je kunt iets afsluiten, maar er komt altijd weer wat nieuws voor in de plaats. De weg die de Diaconie in de laatste 25 jaar heeft afgelegd, hadden we vooraf niet kunnen bedenken.'

De organisatie groeit en bloeit. Dat komt omdat we met open blik blijven afvragen wat onze taak in de stad is. Dan komen er altijd weer nieuwe dingen op ons pad.'

diaconie.org

Esger Renkema (30) is ouderling in de Muiderkerk in Oost. Hij studeert Theologie aan de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) in Amsterdam. Eerst studeerde hij wis- en natuurkunde, maar hij kwam erachter dat die studie niet goed bij hem paste. Hij is drie jaar geleden vanuit Amsterdam verhuisd naar Utrecht. Maar hij voelt zich zo thuis en betrokken bij de Muiderkerk, dat hij - voor de coronatijd - elke zondag de trein pakte om de viering mee te maken en er ouderling is.

'Ik heb behoorlijk wat rondgezworven in Amsterdam wat kerken betreft. Ik bezocht elke week een andere. Elke kerk heeft zijn eigen sfeer, dat merk ik direct als ik over de drempel stap. Toen ik de eerste keer in de Muiderkerk kwam, werd ik zo hartelijk ontvangen. Dat heeft me echt geraakt. Iemand stapte op me af, heette me welkom en vroeg of ik de volgende zondag weer kwam. Dat heb ik gedaan en ben er gebleven, ik heb er ook belijdenis gedaan. Ik wil me graag inspannen voor deze gemeente, vind dat dat erbij hoort. Daarom ben ik ouderling geworden. Het is een bonte groep mensen. Je leert elkaar steeds beter kennen. Deze gemeente past bij mij. Het is als verliefd zijn, ik heb er geen redenen voor. Het voelt gewoon goed.

Ik wil graag iets betekenen voor mensen en predikant worden. Mijn vader was predikant. Daarom heb ik in eerste instantie juist niet voor de studie Theologie gekozen. Ik was 17, wist totaal niet wat ik wilde en koos voor een exacte studie. Ik vind Theologie een heerlijke studie. Het mooiste vind ik de taal. De Bijbel lezen in de oorspronkelijke taal, het Hebreeuws. Vooral de psalmen. Daar geniet ik van.'

Iris Stekelenburg-van Halem

Foto: Jürgen Gerts

HART & ZIEL

Bevrijding

Wat zien we - in deze tijd die zo anders en onzeker is - uit naar bevrijding, naar genezing, naar ontspanning en naar elkaar.

Irene Vella, een Italiaanse journaliste, vat dit verlangen samen in een tekst die zij schreef in maart.

Het was maart 2020.
Mensen werden ziek.
Straten waren leeg, winkels dicht en wij bleven thuis.

Maar de lente wist van niets.
Bloemen kwamen op.
Bomen liepen uit.
De zon bleef stralen.
De zwaluwen keerden terug.
En de hemel kleurde rood en blauw.

We volgden vol spanning het nieuws,
steeds weer,

de ziekenhuizen stroomden vol,
artsen en verpleegkundigen werkten dag en nacht,
mensen stierven,
er was angst en verdriet,
velen verloren hun inkomen, hun toekomst, hun baan.
Maar de lente wist van niets en het fluitenkruid bloeide opnieuw.

Mensen herontdekten het plezier om samen te eten,
om te schrijven en hun verbeelding de vrije loop te laten,
om te lezen en je te laten meeslepen door de fantasie.
Er waren er die een nieuwe taal leerden,
die de eenzaamheid van anderen doorbraken.

Het was het jaar waarin de wereld stil leek te staan.
Het jaar waarin niets meer vanzelfsprekend was.
Maar de lente wist van niets
en de bloemen maakten plaats voor vruchten.

Toen kwam de dag waarop er hoop gloorde,

waarop we tegen elkaar konden zeggen dat het virus had verloren.
We gingen de straat op
met tranen in onze ogen.
Eindelijk konden we pasgeboren kleinkinderen knuffelen.
Onze geliefden in verpleeghuizen bezoeken.
Het leven vieren.

Het was het moment waarop de zomer aanbrak
omdat de lente het niet wist en was doorgedaan.
Ondanks alles.
Ondanks het virus.
Ondanks de angst.
Ondanks de dood.
En iedereen leerde
wat de kracht van het leven is.

Moge het zo zijn!

Irene Vella, bewerking Hanna van Dorssen

Colofon

Kerk in Mokum maandblad
juni 2020,
jaargang 11, nummer 5

Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

Hoofdredactie:
Hanna van Dorssen

Eindredactie/agendakatern:
Baukje Bos-Burggraaff

Bureauredactie: Iris Stekelenburg,
abcredactie.nl

Contact:
redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Aan dit nummer werkten mee:
Harmen Brethouwer, Guido de Bruin,
Janneke Donkerlo, Hanna van Dorssen,
Riekje Osnabrugge, Margrietha Reinders,
Iris Stekelenburg, Els van Swol,
Johan Visser, Paul Visser.

Abonnement: Een abonnement opgeven
of opzeggen doet u via abonnementen@
protestantsamsterdam.nl of 020 53 53
700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per

jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige
bijdrage te betalen. Rek.nr. NL68
RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse
Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad

Verschijningsfrequentie: *Kerk in Mokum*
verschijnt 10x per jaar, 5x als blad
van 14 pagina's en 5x als agenda van 6
pagina's. Het volgende nummer komt uit
op 7 juli 2020.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Druk: Vellendrukkerij BDU, Barneveld

Protestants020

ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

protestantse kerk
amsterdam

Pleisterplaats voor de ziel